

SEPPO RUOHONEN

Oopperalaulaja, Professori

Seppo Ruohonen (s.1946/Turku) ehti yli neljä vuosikymmentä esiintyä arvostetuissa kansainvälisissä oopperataloissa ja merkittävimmillä suomalaisilla musiikkijuhlilla sekä toimia laulupedagogina. Häntä oli kuultu solistina ympäri maailmaa eri huippuorkesterien esimerkiksi Berliinin Filharmonikoiden, Moskovan Filharmonikoiden ja Lontoon BBC:n radio-orkesterin kanssa. Ruohonen oli toiminut kymmenen vuotta Varsinais-Suomen Musiikkioppilaitoksen rehtorina, useita vuosia Sibelius-Akatemian oopperakoulutuksen professorina, Lohjan Tenoripäivien perustajana sekä monivuotisena taiteellisena johtajana. Hän toimi useiden laulukilpailujen tuomaristossa ja kilpailutoimikunnissa esimerkiksi Jyväskylän kansainvälisissä tenorikilpailuissa „Vilho Kekkonen“. Ruohoselle myönnettiin vuonna 2009 Suomen Työväen Musiikkiliiton „Kultaisen Nuottiavaimen“ arvokkaasta työstä musiikin parissa. Seppo Ruohonen oli myös kutsuttu Suomen Laulupedagogit ry:n kunniajäseneksi. Ruohonen oli valittu myös Suomen suosituimmaksi miesoopperalaulajaksi MTV3:n katsojäänestyksessä vuonna 1993.

KOULUTUS SUOMESSA JA WIENIN MUSIIKKIKORKEAKOULU

Seppo Ruohonen suoritti hyvin nuorena vuonna 1967 Suomen Työväen Musiikkiliiton kuoronjohtajatutkinnon ja johti Turussa useita kuoroja. Hän oli perustamassa Turun Nuorisokuoroa, jossa lauloivat myös Matti ja Teppo sekä Matti Salminen. Ensimmäisen oopperapääroolinsa Ruohonen teki Don Joséna Bizet`n Carmenissa Turun oopperayhdistyksessä vuonna 1969.

Vuosina 1971-73 Ruohonen opiskeli Wienin Valtiooopperan Oopperastudiossa sekä Wienin Musiikkikorkeakoulussa stipendiaattina. Hän suoritti kolme erillistä loppututkintoa (Lied, Ooppera ja Oratorio diplomit) parhain mahdollisin arvosanoin ennätysellisessä ajassa, mikä oli erittäin poikkeuksellista Wienin Musiikkikorkeakoulussa.

KIINNITYS SUOMEN KANSALLISOOPPERAAN JA SAVONLINNAN OOPPERJUHLILLE

Heti Wienin Musiikkikorkeakoulusta valmistuttuaan vuonna 1973 Ruohonen kiinnitettiin viideksi vuodeksi Suomen Kansallisoopperaan, jossa hän lauloi kaikki tenoripääroolit. Ruohosen debyyttirooli oli Don Alvaro (Giuseppe Verdi, La forza del destino). Tämän lisäksi hän lauloi neljätoista muuta sankarillista tenoripääroolia suurella arvostelu-ja yleisömenestyksellä.

Savonlinnan Oopperajuhlilla Ruohonen oli vierailut vuodesta 1974, laulaen lähes kaikki tenoripääroolit, jotka ovat olleet juhlien ohjelmistossa tuona aikana. Ensimmäistä kertaa hän lauloi Savonlinnan Oopperajuhlilla historiallisessa miehityksessä Dimitrin roolin, Modest Mussorgskin oopperassa Boris Godunov, joka oli tulloin jo Talvelan legedaarinen rooli. Toinen merkittävä rooli Ruohosen uran alussa oli Juhana Joonas Kokkosen, Viimeiset Kiusaukset - oopperassa, jossa lauloi myös Martti Talvela. 1980-1990-luvun Savonlinnan vuosiin lukeutuu monet menestyksekkäät ensi-illat niin Verdin Aidan Radameksena, Verdin Don Carloksen nimiroolissa kuin Richard Wagnerin Lentävän Hollantilaisen Eerikkinä.

KANSAINVÄLISEN URAN ALKU JA KIINNITYKSET

Suomen Kansallisoopperasta Ruuhonen kiinnitettiin Frankfurt am Mainin oopperaan vuonna 1978, jossa hän oli kiinnitettyinä lähes 20-vuotta. Ruuhonen lauloi kaikki eri tenoripääroolit. Näin hän omaksui saksalaiseen ohjaustyyliin, joka on hyvinkin fyysistä, vaatii vahvaa läsnäoloa ja on välillä absurdia ja vaatii laulajilta jopa akrobaattisuorituksia. Tällainen ohjaustyyli rantautui Suomeen vasta paljon myöhemmin. Frankfurt am Mainin ooppera oli tuolloin jo Keski-Euroopan kiinnostavimpia näyttämöjä niin ohjauksiensa, musiikkinsa kuin maailman luokan tähtien vierailujen ansiosta. Ruuhonen kiinnitettiin myöhemmin niin Deutsche Oper Berliiniin kuin muihinkin Saksan suurimpiin ja merkittävimpiin oopperataloihin. Kiinnitystensä ohella Ruuhonen vieraili 1980-luvulla muun muassa Lontoossa, Moskovassa, Pietarissa, Madridissa, Triestessä, Venetsiassa, Sofiassa, Winnipegissä, Montrealissa ja Wienissä. 1990-2000-luvuilla vierailut jatkuivat edellä mainittuihin kaupunkeihin sekä Tel Avivin, Brysseliin, Edinburghiin, Reykjavikiin, Tukholmaan, Glasgow`n ja Los Angelesiin.

Yhteistyökumppaneinaan hänellä oli ollut merkittäviä kapellimestareita kuten Zubin Mehta, Giuseppe Sinopoli, Michael Gielen, Giuseppe Patane, Neeme Järvi sekä kaikki johtavat suomalaiset kapellimestarit.

OHJELMISTO KATTOI YLI 100 PÄÄROOLIA

Ruuhosen ohjelmistoon lukeutui yli 100 tenoripääroolia. Keskeisimpiä oopperaroolleja olivat olleet Giuseppe Verdin ja Giacomo Puccinin tenoripääroolit. Richard Wagnerin Parsifal ja Tannhäuser, Richard Straussin Salomen karaktääritenorirooli Herodes sekä Hector Berliozin Les Troyensin Aeneas. Suuren näyttämöllisen ja musiikillisen kohun Euroopassa aiheuttanut John Cagen teokset Europa 1 ja 2 lukeutuivat myös hänen kiinnostaviin rooleihinsa.

Ruuhonen oli esiintynyt useiden TV-oopperoiden päärooleissa esimerkiksi Verdin Rigoleton Mantovan Herttuana, Tchaikovskin Eugeni Oneginin Lenskinä, Verdin La Traviatan Alfredona ja Angelika oopperan Casanovana. Hän oli tehnyt myös useita oopperanauhoituksia radiolle. Lontoon BBC taltioi Royal Opera Covent Gardenista alkuperäisversion monumentaalisesta Berliozin Les troyens -oopperan, jossa Ruuhonen lauloi tenoripääroolin. Vuonna 2000 Ruuhonen esitti presidentti Kekkonen Helsingin Olympiastadionilla Tuomas Kantelisen Paavo Nurmi-oopperassa, joka televisioitiin kaikkiin Euroopan maihin. Ohessa esimerkkejä rooleista ja teoksista.

OOPPERAROOLEJA

- Alfredo, La traviata (Giuseppe Verdi)
- Don Alvaro, La forza del destino (Giuseppe Verdi)
- Chevalier, Dialogues des Carmélites (Francis Poulenc)
- Il Duca di Mantova, Rigoletto (Giuseppe Verdi)
- Edgardo, Lucia di Lammermoor (Gaetano Donizetti)
- Faust, Faust (Charles Gounod)
- Fenton, Falstaff (Giuseppe Verdi)
- Hoffmann, Les contes d`Hoffmann (Jacques Offenbach)
- Lenski, Eugene Onegin (Pjotro Tchaikovsky)

- Oronte, I Lombardi alla prima crociata (Giuseppe Verdi)
- Paris, La belle Hélène (Jacques Offenbach)
- Pinkerton, Madama Butterfly (Giacomo Puccini)
- Rinuccio, Gianni Schicchi (Giacomo Puccini)
- Rodolfo, La Bohème (Giacomo Puccini)
- Roméo, Roméo et Juliette (Charles Gounod)
- Tamino, Die Zauberflöte (Wolfgang Amadeus Mozart)
- Werther, Werther (Jules Massenet)
- Wilhelm Meister, Mignon (Ambroise Thomas)
- Andrea Chénier, Andrea Chénier (Umberto Giordano)
- Canio, Pagliacci (Ruggiero Leoncavallo)
- Des Grieux, Manon Lescaut (Giacomo Puccini)
- Don Carlo, Don Carlo (Giuseppe Verdi)
- Don José, Carmen (Georges Bizet)
- Erik, Der Fliegende Holländer (Richard Wagner)
- Parsifal, Parsifal (Richard Wagner)
- Ernani, Ernani (Giuseppe Verdi)
- Hermann, Queen of Spades (Pjotr Tchaikovsky)
- Macduff, Macbeth (Giuseppe Verdi)
- Manrico, Il trovatore (Giuseppe Verdi)
- Mario Cavaradossi, Tosca (Giacomo Puccini)
- Maurizio, Adriana Lecouvreur (Francesco Cilea)
- Max, Der Freischütz (Carl Maria von Weber)
- Stiffelio, Stiffelio (Giuseppe Verdi)
- Riccardo, Un ballo in maschera (Giuseppe Verdi)
- Turiddu, Cavalleria rusticana (Pietro Mascagni)
- Florestan, Fidelio (Ludwig van Beethoven)
- Tannhäuser, Tannhäuser (Richard Wagner)
- Drum Major, Wozzeck (Alban Berg)
- Captain, Wozzeck (Alban Berg)
- Herodes, Salome (Richard Strauss)
- Bacchus, Ariadne auf Naxos (Richard Strauss)
- Belmonte, Die Entführung aus dem Serail (Wolfgang Amadeus Mozart)
- Ernesto, Don Pasquale (Gaetano Donizetti)
- Ferrando, Così fan tutte (Wolfgang Amadeus Mozart)
- Don Ottavio, Don Giovanni (Wolfgang Amadeus Mozart)
- Shuishi, Boris Godunov (Modest Mussorgski)

- Luigi, Il tabarro (Giacomo Puccini)
- Der Prinz, Rusalka (Antonin Dvorak)
- Aeneas, Les Troyens (Hector Berlioz)
- Hovantsina (Modest Mussorgski)
- Juhana, Viimeiset kiusaukset (Joonas Kokkonen)
- Muumiooppera (Ilkka Kuusisto)
- Juha (Aarre Merikanto)
- Kirjailija, Eukko (Juha T. Koskinen)
- Presidentti Kekkonen, Paavo Nurmi (Tuomas Kantelinen)
- Des Teufels Famulus, Schwanda der Dudelsackpfeifer (Jaromir Weinberg)

NÄYTELMÄT

- Seppo Ruohonen „Matin ja Tepon veli“
- Komediateatteriarenan revyy (useita rooleja)
- Ilmari Insinööri – Ensimmäinen astronautti
- Viikinkimusikaali, Thorin Vasara, Ragvald heimopäällikkö (Alvar Joonas, Villu Kangur)

ORATORIOT, REQUIEMIT, PASSIOT

- Johann Sebastian Bach: H-molli Messu
- Johann Sebastian Bach. Jouluoratorio
- Johann Sebastian Bach: Matteuspassio
- Johann Sebastian Bach: Johannespassio
- Giuseppe Verdi: Requiem
- Johann Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem
- Ludvig van Beethoven: 9. Sinfonia
- Gustav Mahler: 8. Sinfonia
- Gustav Mahler: Das Lied von der Erde
- Arnold Schönberg: Gurre-Lieder
- Arnold Schönberg: Die Jacobsleiter (näyttämöllinen versio)
- Carl Orff: Carmina Burana
- Carl Orff: Catulli Carmina
- Per Henrik Nordgren: Tuuri
- John Cage: Europa I ja Europa II (näyttämöllinen versio)
- Giochino Rossini: Stabat Mater

KONSERTOINNIT JA TALTIOINNIT

Ruohosen ohjelmistoon lukeutuivat lied, oratorio, operetti ja hengelliset konsertit niin Suomessa kuin ulkomailla. Merkittäviä tapahtumia olivat olleet useat kansainväliset Verdi Requiem-esitykset Berliinin ja Moskovan Filharmonikkojen kanssa, Musorgskin Hovantsina Tanskan radion sekä Schönbergin Gurre-Lieder Espanjan radio- ja televisio-orkesterin kanssa. Vuonna 2003 Seppo Ruohonen oli kuoleman roolissa Per Henrik Nordgrenin teoksen "Tuuri" kantaesityksessä, joka oli Ylen tilausteos.

Ruohonen oli levyttänyt monipuolisesti niin klassista, hengellistä kuin operettimusiikkia. Hänen levytyksiinsä lukeutuvat muun muassa Bachin h-molli-messu, Mahlerin 8. sinfonia, Joonas Kokkosen Viimeiset kiusaukset, suomalaista ja saksalaista liedkirjallisuutta, hengellisiä- ja operettilevyjä sekä viihdemusiikkia. Seppo Ruohonen oli pyrkinyt vuosien aikana rikkomään musiikin rajoja ja tuomaan yleisölle italialaiset laulelmat, suomalaiset ikivihreät ja operettisävellet kuultavaksi. Ruohonen tekikin pitkään yhteistyötä legendaarisen George de Godzinskyn kanssa kiertuein ja levytyksin. Erityisesti Ruohonen oli levyttänyt ja pyrkinyt esittämään suomalaisten säveltäjien kuten Oskar Merikannon, Jean Sibeliuksen, Aarre Merikannon, Leevi Madetojan ja Erkki Melartinin musiikkia. Oskar Merikanto oli varmasti yksi hänelle rakkaimmista, sillä heidän oli tutkittu olevan sukulaisia keskenään.

POIKKITAITEELLISUUS, VIIHDYTTÄMINEN, NÄYTELMÄT

Seppo Ruohonen oli aina ollut kiinnostunut poikkitaiteellisuudesta ja erilaisista kokeellisista näyttämöllisistä elementeistä. Stand-UP komiikkaan perustuva näytelmä „Seppo Ruohonen – Matin ja Tepon veli“ sai suuren suosion. Tampereen Teatterin ensi esityksen jälkeen näytelmä lähtikin kiertueelle Turun Kaupunginteatteriin, Suomen Kansallioopperaan ja Espoon Teatteriin. Seppo Ruohonen on heittäytynyt myös revyyseen Komediateatteri Areenassa. Turun teatterin tilaama draama „Ilmari Insinööri – Ensimmäinen Astronautti“ yhden miehen monologi toimi aikakautemme kriittisenä tarkastelijana, yhdistäen menneisyyden kipeätkin muistot tähän hetkeen. Seppo Ruohonen esiintyi myös pienempien oopperaseurueiden esimerkiksi Skaalan rohkeissa nuorempaan yleisöön vetoavissa futuristisissa teoksissa, esimerkiksi Juha T. Koskisen Eukossa. Ruohonen nähtiin myös Turun kaupunginteatterin massiivisessa viikinkimusikaalissa Thorin Vasaran Ragvald päällikkönä. Seppo Ruohonen oli koko uransa aikana pyrkinyt rikkomään raja-aitoja, laulamaan niin iskelmää, operettia kuin klassistakin hyvinkin erilaisilla foorumeilla pyrkien aina viihdyttämään ja kunnioittamaan yleisöään.

VARSINAIS-SUOMEN MUSIIKKIOPPILAITOKSEN REHTORINA

Kansainvälisen oopperalaulajan uransa lisäksi Ruohonen toimi lähes kymmenen vuotta Varsinais-Suomen Musiikkioppilaitoksen rehtorina. Hän perusti oppilaitoksen yhteyteen Pop- ja jazzosaston. Ruohonen perehtyi erityisesti musiikin perusopetusmetodien kehittämiseen yhdessä opettajiensa kanssa. Ruohosen aikana Varsinais-Suomen Musiikkioppilaitos hyväksyttiin valtion avustusten piiriin, mikä oli merkittävä arvostuksen osoitus kaikille laitoksessa työskenteleville, sen oppilaille edellytykset musiikin korkeatasoisen perusopetuksen jatkumiselle ja kehittämiseksi. Varsinais-Suomen Musiikkioppilaitos järjesti myös jokaviikkoisten oppilaskonserttien lisäksi mittavana konserttisarjan Turussa. Esiintyjinä Suomen eturivin muusikot esimerkiksi Olli Mustonen, Matti Salminen, Jaakko Ryhänen, Jaakko Kuusisto, Jorma Hynninen, Soile Isokoski etc.

SIBELIUS-AKATEMIAN PROFESSORINA

Vuodesta 1998 Seppo Ruuhonen toimi Sibelius-Akatemian oopperakoulutuksen professorina. Laaja-alainen työ vaaati oman syvän kokemuspohjan, yli 30-vuotisen kansainvälisen oopperalaulajan uran tiedot ja taidot, jotta uudet sukupolvet saavat tuntumaan mistä on kyse ja mitkä ovat vaatimustasot. Professorin tehtävän merkittäviä ja vastuullisia elementtejä olivat niin yksilön kuin kokonaisuudenkin analysointi sekä erittäin korkean työmoraalin luominen. Kansainvälistyminen ja kilpailu oli lisääntynyt ja oli tärkeää löytää suomalaisesta laulaja-aineksesta ne jotka erottuivat omintakeisiksi, rohkeiksi, vahvan tahdon omaaviksi ja jotka myös rohkeasti lähtivät ulkomaille opiskelemaan. Oopperakoulutus järjesti kaksi kertaa vuodessa menestysekkäästi oopperaesityksiä, useita konsertteja sekä fragmentteja eli kohtauksia eri oopperoista.

Professorina ollessaan Ruuhonen toimi samalla myös Sibelius-Akatemiassa laulupedagogina. Useat hänen oppilaansa esimerkiksi tenori Tuomas Katajala, sopraano Sirkka Lampimäki, mezzosopraano Sari Nordqvist sekä sopraano ovat pärjänneet erinomaisesti ja voittaneet eri laulukilpailuissa ja esiintyneet jo Suomen Kansallisopperassa, Savonlinnan Oopperajuhlilla, eri sinfoniaorkesterien solistina sekä kansainvälisillä lavoilla.

TAITEELLINEN JOHTAJA JA KILPAILUJEN ORGANISAATTORI

Seppo Ruuhonen kuului Lohjan Tenopäivien perustajiin ja oli tapahtuman monivuotinen taiteellinen johtaja. Tapahtuma nousi lyhyessä ajassa kansan suureen suosioon niin leikkimielisyydellään, ilollaan, vahvoilla tunteillaan kuin korkeatasoisen musiikkinsa ansiosta. Seppo Ruuhosen taiteellisen johtajan kaudella Lohjan Tenoripäivät hyväksyttiin Finland Festivalsiin. Tapahtuma tuoteistettiin näinä alkuvuosina, jolloin odotukset muun muassa yleisömäärien suhteen ylittyivät tuolloin huomattavasti. Ruuhonen myös suunnitteli Lohjan tenorikilpailut ja toimi tuomariston puheenjohtajana sekä kilpailutoimikunnassa. Tämän jälkeen Seppo Ruuhonen toimi myös Jyväskylän kansainvälisen tenorikilpailujen „Vilho Kekkonen“ kilpailutoimikunnassa ja tuomaristossa.

TYÖ LAULUPEDAGOGINA JA TAITEILIJANA JATKUI

Elämä oli tässä ja nyt. Ruuhonen koki missiokseen nuorten laulajien kouluttamisen ja jokaisen oman äänen löytämisen. Aina ei ollut tärkeintä päätyä suurille oopperalavoille, vaan paikkakunnan kanttori saattoi tuoda paljon iloa ja onnea seurakuntalaisilleen tai opettaja, joka laulatti luokkaansa saattoi luoda näin musiikista lapsille ja nuorille mahdollisuuden itsensä ilmaisuun. Tärkeää oli myös kouluttaa uusia laulunpedagogeja sekä hyvän laulutekniikan omaavia näyttelijöitä. Seppo Ruuhonen piti jatkuvasti mestarikursseja sekä Suomessa että ulkomailla.

Pro Finlandia -mitalilla palkittu Seppo Ruuhonen opetti viidessä eri musiikkialan Ammattikorkeakoulussa; Jyväskylän, Tampereen, Joensuun, Oulun Ammattikorkeakouluissa, Metropolissa sekä Sibelius-Akatemiassa. „Käyn tietäin laulaen“ laulaminen ja opettaminen jatkui melkein taivaan portaille asti - siitä kiitollisin mielin.